

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za računalništvo
in informatiko*

Uvod v računalništvo

6. – 10. 12.
2021

Vaje 9

Podatkovne baze

- Shranjevanje in upravljanje velike količine podatkov
- Podatke lahko predstavimo v obliki relacij
 - osnova za poizvedovalne jezike (npr. SQL)
 - relacije povezujejo attribute (stolpci) z objekti (vrstice)
 - si lahko predstavljamo kot 2D tabelo
- Vsak objekt opišemo z n-terico atributov

Ključī

- Relacija je množica \rightarrow vsaka vrstica je unikatna
- Ključ: minimalna podmnožica atributov, ki enolično določa vrstico
- Attribute, ki so del ključa, podčrtamo

Relacija Employees

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	LASTNAME	FIRSTNAME	BIRTHDATE	PAYRATE	HOURSWORKED
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

SQL (Structured Query Language)

Upravljanje s podatki

- INSERT INTO relacija
VALUES n-terka;
- UPDATE relacija
SET atribut1=vrednost1...
WHERE pogoj;
- DELETE FROM relacija WHERE pogoj;

Poizvedovanje

- SELECT atributi
FROM relacija
WHERE pogoj
ORDER BY atributi ASC|DESC; (privzeto naraščajoče)

Poizvedovanje - primeri

```
SELECT ID, LastName, FirstName,  
Birthdate, PayRate, HoursWorked  
FROM Employees  
WHERE ID = 123;
```

```
SELECT *  
FROM Employees  
WHERE ID = 123;
```

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	LASTNAME	FIRSTNAME	BIRTHDATE	PAYRATE	HOURSWORKED
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

Poizvedovanje - primeri

```
SELECT *  
FROM Employees  
ORDER BY ID;
```

```
SELECT *  
FROM Employees  
WHERE PayRate > 15.00;
```

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	LASTNAME	FIRSTNAME	BIRTHDATE	PAYRATE	HOURSWORKED
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

Naloga 9.1

Kaj je rezultat spodnje poizvedbe?

```
SELECT FirstName  
FROM Employees  
WHERE LastName = 'Kay'
```

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	LASTNAME	FIRSTNAME	BIRTHDATE	PAYRATE	HOURSWORKED
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

Naloga 9.1 - rešitev

Kaj je rezultat spodnje poizvedbe?

```
SELECT FirstName  
FROM Employees  
WHERE LastName = 'KAY'
```

FirstName
Janet
John

Naloga 9.2

Kaj je rezultat spodnje poizvedbe?

```
SELECT ID, PayRate  
FROM Employees  
WHERE LastName = 'Takasano';
```

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	<u>LASTNAME</u>	<u>FIRSTNAME</u>	<u>BIRTHDATE</u>	<u>PAYRATE</u>	<u>HOURSWORKED</u>
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

Naloga 9.2 - rešitev

Kaj je rezultat spodnje poizvedbe?

```
SELECT ID, PayRate  
FROM Employees  
WHERE LastName = 'Takasano';
```

ID	PayRate
149	\$12.35

Naloga 9.3

Kaj je rezultat spodnje poizvedbe?

```
SELECT *  
FROM Employees  
WHERE HoursWorked < 100;
```

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	<u>LASTNAME</u>	<u>FIRSTNAME</u>	<u>BIRTHDATE</u>	<u>PAYRATE</u>	<u>HOURSWORKED</u>
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

Naloga 9.3 - rešitev

Kaj je rezultat spodnje poizvedbe?

```
SELECT *  
FROM Employees  
WHERE HoursWorked < 100;
```

ID	LastName	FirstName	Birthdate	PayRate	HoursWorked
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$6.70	53

Povezovanje relacij

- Kadar imamo več relacij, jih lahko povežemo preko skupnih atributov.
- Relacije povežemo z uporabo tujih ključev

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	LASTNAME	FIRSTNAME	BIRTHDATE	PAYRATE	HOURSWORKED
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

INSURANCEPOLICIES		
<u>EMPLOYEEID</u>	<u>PLANTYPE</u>	DATEISSUED
171	B2	10/18/1974
171	C1	6/21/1982
149	B2	8/16/1990
149	A1	5/23/1995
149	C2	12/18/1999

Ker ima vsak zaposleni lahko več zavarovanj, uporabimo dva atributa za ključ.

Naloga 9.4

Kaj je rezultat spodnje poizvedbe? (Znak # dovoljuje, da se datum uporabi kot število.)

```
SELECT ID, PlanType
FROM Employees, InsurancePolicies
WHERE Birthdate > #1/01/1960#
AND ID = EmployeeID;
```

EMPLOYEES

<u>ID</u>	<u>LASTNAME</u>	<u>FIRSTNAME</u>	<u>BIRTHDATE</u>	<u>PAYRATE</u>	<u>HOURSWORKED</u>
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

INSURANCEPOLICIES

<u>EMPLOYEEID</u>	<u>PLANTYPE</u>	<u>DATEISSUED</u>
171	B2	10/18/1974
171	C1	6/21/1982
149	B2	8/16/1990
149	A1	5/23/1995
149	C2	12/18/1999

Naloga 9.4 - rešitev

Kaj je rezultat spodnje poizvedbe? (Znak # dovoljuje, da se datum uporabi kot število.)

```
SELECT ID, PlanType
FROM Employees, InsurancePolicies
WHERE Birthdate > #1/01/1960#
AND ID = EmployeeID;
```

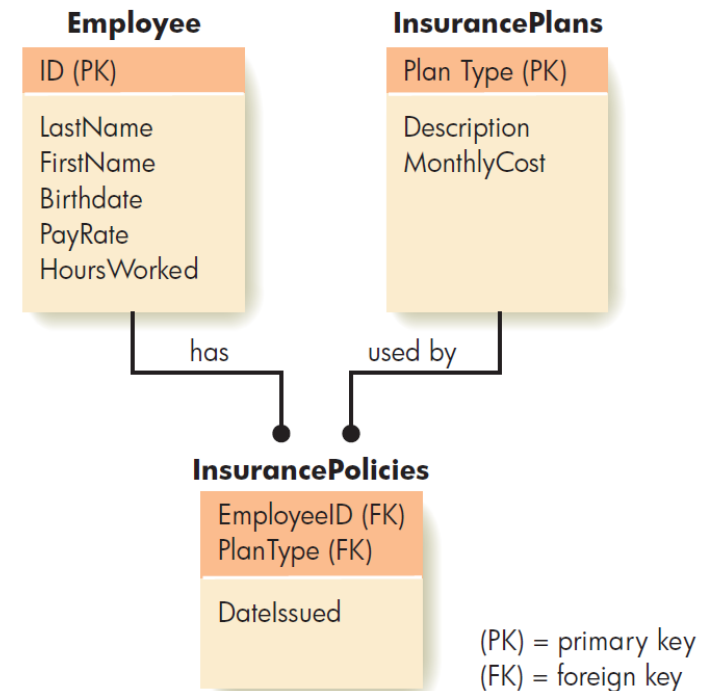
ID	PlanType
149	B2
149	A1
149	C2

Naloga 9.5

Dopolnite sledečo SQL poizvedbo, da vrne mesečni strošek zavarovanja Fredericka Takasana; ker je PlanType attribute v dveh relacijah, moramo vključiti tudi ime relacije.

```
SELECT LastName, FirstName, _____  
FROM Employees, InsurancePlans, InsurancePolicies  
WHERE LastName = _____  
AND ID = EmployeeID  
AND InsurancePolicies.PlanType = _____;
```


Naloga 9.5 - rešitev

Dopolnite sledečo SQL poizvedbo, da vrne mesečni strošek zavaravonj Fredericka Takasana; ker je PlanType attribute v dveh relacijah, moramo vključiti tudi ime relacije.

```
SELECT LastName, FirstName, MonthlyCost  
FROM Employees, InsurancePlans, InsurancePolicies  
WHERE FirstName = Frederick AND LastName = Takasano  
AND ID = EmployeeID  
AND InsurancePolicies.PlanType = InsurancePlans.PlanType;
```


Naloga 9.6

Napišite poizvedbo, ki vrne imena in priimke vseh zaposlenih, ki imajo zavarovanje tipa B2.

EMPLOYEES

<u>ID</u>	<u>LASTNAME</u>	<u>FIRSTNAME</u>	<u>BIRTHDATE</u>	<u>PAYRATE</u>	<u>HOURSWORKED</u>
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

INSURANCEPOLICIES

<u>EMPLOYEEID</u>	<u>PLANTYPE</u>	<u>DATEISSUED</u>
171	B2	10/18/1974
171	C1	6/21/1982
149	B2	8/16/1990
149	A1	5/23/1995
149	C2	12/18/1999

Naloga 9.6 - rešitev

Napišite poizvedbo, ki vrne imena in priimke vseh zaposlenih, ki imajo zavarovanje tipa B2.

```
SELECT FirstName, LastName  
FROM Employees, InsurancePlans  
WHERE ID = EmployeeID  
AND PlanType = B2;
```


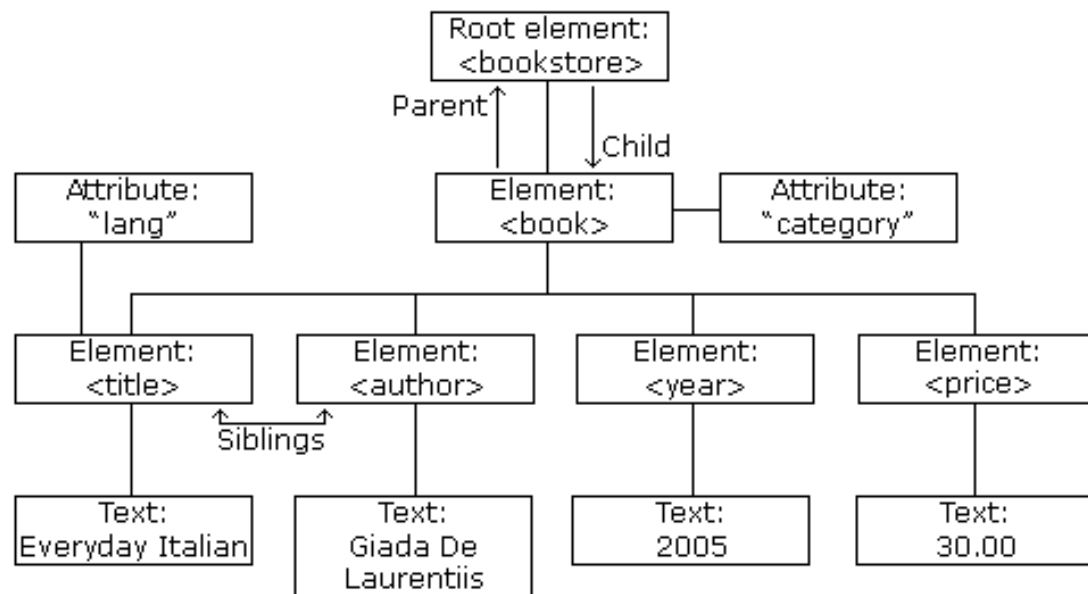
XML

- eXtensible Markup Language
- za shranjevanje in prenos podatkov
- razumljiv za ljudi in stroje
- nima informacije o prikazu podatkov
- značke niso vnaprej določene

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<note>
  <to>Tove</to>
  <from>Jani</from>
  <heading>Reminder</heading>
  <body>Don't forget me this weekend!</body>
</note>
```

XML drevo

Drevesna struktura: od korena do listov


```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<bookstore>
  <book category="cooking">
    <title lang="en">Everyday Italian</title>
    <author>Giada De Laurentiis</author>
    <year>2005</year>
    <price>30.00</price>
  </book>
</bookstore>
```


XML sintaksa

- opsijsko deklaracija na začetku dokumenta `<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>`
- XML dokumenti vsebujejo en korenski element
- ostali elementi so znotraj korenskega elementa
- vsi elementi morajo imeti zaključno oznako
- razlikuje med malimi in velikimi črkami
- elementi morajo biti pravilno gnezdeni
- vrednosti atributov so v navednicah

```
<root>  
  <child>  
    <subchild>.....</subchild>  
  </child>  
</root>
```


Naloga 9.7

Napišite XML dokument, ki vsebuje podatke o študentih.
Dokument predstavite še z drevesno sliko.

Naloga 9.7 - rešitev

Napišite XML dokument, ki vsebuje podatke o študentih.
Dokument predstavite še z drevesno sliko.

```
<udelezenci>  
  <student vpisna="1234567">  
    <ime>Janez</ime>  
    <priimek>Novak</ime>  
  </student>  
</udelezenci>
```


Naloga 9.8

XML dokument iz prejšnje naloge spremenite tako, da bodo vsi podatki v atributih.

Naloga 9.8 - rešitev

XML dokument iz prejšnje naloge spremenite tako, da bodo vsi podatki v atributih.

```
<udelezenci>
```

```
  <student vpisna="1234567" ime="Janez" priimek="Novak" />
```

```
</udelezenci>
```


XML shema

- Shema opisuje strukturo XML dokumenta
- Opis formata podatkov
- Definira elemente in njihove attribute
- Privzete vrednosti in možne vrednosti
- Lahko preverimo pravilnost XML dokumenta
- Nekaj podprtih podatkovnih tipov:
 - xs:string
 - xs:decimal
 - xs:integer
 - xs:boolean
 - xs:date
 - xs:time

```
<xs:element name="note">
```

```
<xs:complexType>
```

```
<xs:sequence>
```

```
<xs:element name="to" type="xs:string"/>
```

```
<xs:element name="from" type="xs:string"/>
```

```
<xs:element name="heading" type="xs:string"/>
```

```
<xs:element name="body" type="xs:string"/>
```

```
</xs:sequence>
```

```
</xs:complexType>
```

```
</xs:element>
```


XML shema

- Korenski element vsake sheme je <schema>
- Enostavni elementi vsebujejo samo vrednost

```
<xs:element name="lastname" type="xs:string"/>  
<xs:element name="age" type="xs:integer"/>  
<xs:element name="dateborn" type="xs:date"/>
```

```
<lastname>Refsnes</lastname>  
<age>36</age>  
<dateborn>1970-03-27</dateborn>
```

- Kompleksni elementi lahko vsebujejo druge elemente ali attribute

```
<xs:element name="employee">  
  <xs:complexType>  
    <xs:sequence>  
      <xs:element name="name" type="xs:string"/>  
      <xs:element name="age" type="xs:integer"/>  
    </xs:sequence>  
    <xs:attribute name="orderid" type="xs:string" use="required"/>  
  </xs:complexType>  
</xs:element>
```


XML shema

```
<?xml version="1.0"?>
<xs:schema xmlns:xs="http://www.w3.org/2001/XMLSchema"
targetNamespace="https://www.w3schools.com"
xmlns="https://www.w3schools.com"
elementFormDefault="qualified">

  <xs:element name="note">
    <xs:complexType>
      <xs:sequence>
        <xs:element name="to" type="xs:string"/>
        <xs:element name="from" type="xs:string"/>
        <xs:element name="heading" type="xs:string"/>
        <xs:element name="body" type="xs:string"/>
      </xs:sequence>
    </xs:complexType>
  </xs:element>

</xs:schema>
```


Naloga 9.9

Opišite element, ki ga določa sledeči del sheme.

Napišite primer XML dokumenta, ki vsebuje ta element.

```
<xs:element name="item" maxOccurs="unbounded">
  <xs:complexType>
    <xs:sequence>
      <xs:element name="title" type="xs:string"/>
      <xs:element name="note" type="xs:string" minOccurs="0"/>
      <xs:element name="quantity" type="xs:positiveInteger"/>
      <xs:element name="price" type="xs:decimal"/>
    </xs:sequence>
  </xs:complexType>
</xs:element>
```

Privzeta vrednost za
maxOccurs in minOccurs je 1!

Naloga 9.9 - rešitev

Opišite element, ki ga določa sledeči del sheme.

Napišite primer XML dokumenta, ki vsebuje ta element.

Imamo lahko poljubno število elementov `<item>`, ki je kompleksen element. Sestavljen je iz štirih elementov:

- `title`: tipa string
- `note`: tipa string, lahko ga ni
- `quantity`: pozitivno celo število
- `price`: decimalno število

```
<item>  
  <title>Empire Burlesque</title>  
  <note>Special Edition</note>  
  <quantity>1</quantity>  
  <price>10.90</price>  
</item>
```


Naloga 9.10

Napišite XML shemo za XML dokument, ki ste ga ustvarili pri prejšnjih nalogah.

Naloga 9.10 - rešitev

Napišite XML shemo za XML dokument, ki ste ga ustvarili pri prejšnjih nalogah.

```
<schema>
<element name="udelezenci">
  <complexType>
    <sequence>
      <element name="student" maxOccurs="unbounded">
        <complexType>
          <sequence>
            <element name="ime" type="string"/>
            <element name="priimek" type="string"/>
          </sequence>
          <attribute name="vpisna" type="integer"/>
        </complexType>
      </element>
    </sequence>
  </complexType>
</element>
</schema>
```


Dodatna naloga 1

Napišite poizvedbo, ki iz relacije Employees poišče priimke vseh zaposlenih, ki so opravili med 100 in 200 ur (vključujoče).

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	LASTNAME	FIRSTNAME	BIRTHDATE	PAYRATE	HOURSWORKED
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

Dodatna naloga 2

Napišite poizvedbo, ki vrne ime, priimek in plačo, urejeno po plači.

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	LASTNAME	FIRSTNAME	BIRTHDATE	PAYRATE	HOURSWORKED
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

Dodatna naloga 3

Napišite poizvedbo, ki vrne ime, priimek, ure in tip zavarovanja za vse zaposlene, ki so delali manj kot 100 ur.

EMPLOYEES

<u>ID</u>	<u>LASTNAME</u>	<u>FIRSTNAME</u>	<u>BIRTHDATE</u>	<u>PAYRATE</u>	<u>HOURSWORKED</u>
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53

INSURANCEPOLICIES

<u>EMPLOYEEID</u>	<u>PLANTYPE</u>	<u>DATEISSUED</u>
171	B2	10/18/1974
171	C1	6/21/1982
149	B2	8/16/1990
149	A1	5/23/1995
149	C2	12/18/1999

Dodatna naloga 4

Ustvarite XML dokument, ki se uporabi za pošiljanje podatkov iz relacije Employees.

Napišite XML shemo, ki preverja pravilnost takih XML dokumentov.

EMPLOYEES					
<u>ID</u>	<u>LASTNAME</u>	<u>FIRSTNAME</u>	<u>BIRTHDATE</u>	<u>PAYRATE</u>	<u>HOURSWORKED</u>
116	Kay	Janet	3/29/1956	\$16.60	94
123	Perreira	Francine	8/15/1987	\$ 8.50	185
149	Takasano	Frederick	5/23/1966	\$12.35	250
171	Kay	John	11/17/1954	\$17.80	245
165	Honou	Morris	6/9/1988	\$ 6.70	53